

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Efterretninger

om

Viborg Kathedralskole

i

Skoleaaret 1852—1853.

Med Indbydelse til Skolens offentlige Examina i 1853.

Af Rector **J. C. Olsen.**

Viborg, 1853.

Trykt i P. Wislings Officin.

I. Disciplene.

Skolen havde 41 Disciple i Juni 1852. Deraf ere fem udmeldte *): J. A. Dybdahl, E. H. Buchwaldt (ikke studerende), J. H. Revsgaard, H. Chr. Mygind, Chr. W. Th. Hoff. Tretten ere indmeldte: S. M. Repsdorph, H. J. Møller, J. B. K. Lind, H. A. F. Raascheu, J. Philipsen, Ch. D. J. Preisler, D. M. M. Farsøe, M. Ch. L. Faber, H. Jespersen, L. M. F. Hofgaard, F. N. Dohn, F. C. J. Hübner, E. F. M. Bretton. Skolens 49 Disciple ere fordeelte i dens 7 Klasser saaledes:

7 Klasse.

A. 1. Ole Strøm Thorson (Amtstuefuldmægtig og Forligelsescommisair Thorson i Viborg). 2. Nicolai Thure Krarup (Provst D. Krarup i Flødsstrup paa Fyen). 3. Johannes Frederik Spleth (Provst Spleth i Smorup). B. 1) Julius Christopher Wilhelm Schousboe (Pastor Dr. Schousboe i Odense). 2. Claus Frees Hornemann (Pastor Hornemann i Durup). 3. Niels Andreas Buchwaldt (Kjøbmand S. Buchwaldt i Viborg). 4. Ikkestuderende: Marcus Achthon Wesenberg (Overlærer, Mag. Wesenberg).

6 Klasse.

1. Georg Henningsen (afd. Hattemager i Viborg, G. Ch. Henningsen). 2. Christian Julius Thorup (Kjøbmand og Procurator Thorup i Skive). 3. Georg Brahm (Pa-

*) Til Universitetet dimitteredes Ingen i Aaret 1852.

stor Brahm i Tæbring paa Morsøe). 4. Julius Harthausen (Kammerjunker v. Harthausen, Herredsfoged i Lybgaards Herred). 5. Heinrich Christian Rasborg Sørensen (Landsmaaler Sørensen, Eier af Kallestrup).

5 Klasse.

1. Jesper Jespersen (Overretsprøcurator Jespersen i Viborg). 2. Viggo Joachim Coelestinus Hindberg (Pastor Hindberg i Viborg). 3. Baldemar Peter Damgaard (Provst Damgaard i Borberg). 4. Sophus Frederik Matthias Lindhard (Pastor Lindhard i Astrup). 5. Frederik Wimmer (Miesøn af Bogtrykker Wising i Viborg).

4 Klasse.

1. Wilhelm Carl Christian Schousboe (Broder til Nr. 1 i 7de Klasse B). 2. August Gottlieb Wilhelm Kühnell (By- og Herredsskriver Kühnell i Holstebro). 3. Sophus Marcus Repsdorph (Procurator Repsdorph i Holstebro). 4. Hakon Peter Borring (Informator Borring i Kjøbenhavn). 5. Frederik Emil Prahl (Provst Prahl i Gudum). 6. Julius Christopher Gedde (Capitain v. Gedde, af Domcapitlet beskiftet som Landforvalter paa Læsøe). 7. Ikkstuderende: Johannes Ivar Bruun Wistoft (Møller Wistoft i Søndermølle ved Viborg).

3 Klasse.

1. Christian Frederik Reib (Practiserende Læge Reib i Næstved). 2. Hans Jacob Møller (Provst Møller i Breum). 3. Lorenz Høier Buchwaldt (Broder til Nr. 3 i 7de Klasse B). 4. Jens Peter Deigaard (Overretsprøcurator Deigaard i Viborg). 5. Anders Viggo Grønbech (Kammerraad Grønbech til Esbjerg). 6. Lorenz Valle (Pastor Valle i Besterbølle). 7. Janus Balthazar Krarup Lind (Pastor Lind i Veirum). 8. Ikkstuderende: Frederik Wilhelm Joachim Adolf Boye (Kjøbmand G. Boye, Capitain ved Brandcorpsen i Viborg).

2 Klasse.

1. Oluf Magnus Michael Karsøe (Møller Karsøe i store Nyde Mølle ved Hølstebro). 2. Christian Frederik Bretton (Kammerherre, Stiftamtmand Baron L. Bretton i Viborg). 3. Henrik Albert Frederik Naaschou (Pastor Naaschou i Høislef). 4. Christian Adolph Maria Louis Feilberg (Skolelærer Cand. theol. Feilberg i Lenborg). 5. Wilhelm Wilhelm Emil Gedde (Broder til Nr. 6 i 4de Klasse). 6. Christian Otto Jacob Preisler (Snedkermester og Gæstgiver Preisler i Viborg). 7. Frederik Emil Bracht (Proprietair v. Bracht til Rydhauge). 8. Julius Philipsen (Kjøbmand D. Philipsen i Viborg).

1 Klasse.

1. Frits Rudolph Dohn (Adjunct Dohn). 2. Matthias Christian Ludvig Faber (Proprietair Faber til Mandrup). 3. Ferdinand Carl Julius Hübner (Pastor Hübner til Vestehornum). 4. Hannibal Jespersen (Broder til Nr. 1 i 5te Klasse). 5. Carl Ludvig Walsøe (Loldinspecteur Walsøe i Viborg). 6. Christian Sophus Borgen (Justitsraad Borgen, Herredsfoged i Middelfom- og Sønderlyng-Herreder). 7. Lauritz Martin Frederik Søegaard Hofgaard (adopteret af Cancelliraad Hofgaard, Postmester i Viborg). 8. Christian Linnemann Walsøe (Broder til Nr. 5 i samme Klasse). 9. Carl Frederik Montagne Bretton (Broder til Nr. 2 i anden Klasse).

II. Lærerne og Underviisningen.

Underviisningsfagene og Tiden har i Skoleaaret været fordeelt mellem Lærerne og Klasserne paa følgende Maade:*)

	VII. A & B	VI.	V.	IV.	III.	II.	I.	Sum af ugl. Timer.
Dansk . .	Wo. 3	Wo. 2	Wo. 2	Wo. 2	Wo. 2	Wo. 3	S. 6	20
Tydsff. . .	"	Wo. 3	Wo. 3	Wo. 2	S. 2	S. 5	S. 6	21
Fransff. . .	"	R. 3	R. 3	R. 2	R. 4	S. 6	"	18
Latin. . .	D. 9	We. 9	R. 9	R. 9	R. 9	"	"	45
Græff. . .	D. 6	We. 5	We. 5	We. 5	"	"	"	21
Hebraiff. .	B. 2	"	"	"	"	"	"	2
Religion .	B. 2	B. 2	B. 2	B. 2	B. 2	B. 3	B. 3	16
Historie .	P. 3	P. 2	P. 2	P. 2	R. 2	R. 2	R. 3	16
Geographie	"	R. 3	R. 2	S. 2	S. 2	B. 2	B. 2	13
Naturhist.	"	P. 2	P. 2	P. 2	P. 2	P. 2	P. 3	13
Naturlære	D. 3-2	"	"	"	"	"	"	5
Mathematif	D. 4-4	D. 3	D. 4	D. 3	D. 4	"	"	22
Regning .	"	"	"	"	"	D. 4	D. 4	4
Skrivning	"	"	"	R. 3	R. 3	R. 5	R. 5	8

Til Tegning er af Adj. Dohn anvendt 4 Timer ugentlig med Disciplene af de tre laveste Klasser. Hver deeltager i to Timer ugentlig. Til Gymnastik anvendes 5 Timer ugentlig. Disciplene ere efter deres Fremgang fordeelte paa 3 Partier, af hvilke det nederste øves 2 Timer ugentlig, de to andre Partier skiftes halvaarlig med at øves 1 og 2 Timer ugentlig. Svømmeunderviisningen finder Sted i Gymnastiktimerne med Tilføielse af en sjette Time, og hver Discipel deeltager 4 Gange om Ugen.

I Sang undervises af Musiklærer Telleffen 4 Timer ugentlig. Deraf er een Time for Begynderne, een for hver af de to Sangstemmer Sopran og Alt, og een for Ensemblet.

*) I Tabellen betyder D. Rector Olsen; We. Overlærer Mag. Wesenberg; R. Overlærer Reiff; Wo. Adj. Wolle; B. Adj. Rahlfon; S. Adj. Spretfelsen; D. Adj. Dohn; P. Adj. Pedersen; R. Adj. Raber. Tallene angive Underviisningstimerne's Antal i Klasserne, der betegnes ved Romertal. Tvende Tal i en Rubrik betegne Timetallet for hver Klasseafdeling for sig. Regne- og Skrivetimerne ere fælleds for 1ste—2den og for 3die—4de Klasse.

Adj. Bahusøn har Inspectionen i Friquartererne og ved den gymnastiske Underviisning.

Med Skolen er forbundet en Aften-skole, hvor Disciplene fra Kl. 6 til 8 kunne forberede sig paa den følgende Dags Lectier under Tilsyn af Adj. Dohn. Afgangen koster 1 Rbd. Qvartalet.

Privat Underviisning i det engelske Sprog har iaar ikke fundet Sted ved Skolen.

Under den 31te August 1852 bleve de constituerede Lærere Cand. theol. Carl Peter Ludvig Dohn, Cand. philos. Rudolph Pedersen og Cand. theol. Johannes Christian Faber ansatte som Adjuncter ved Skolen.

Som Følge af den halvaarlige Afløsning af den til Viborg fra Fredericia detascherede Troppesbefaling antoges Corporal ved den 13de Lin. Inf. Bat. H. P. Knudsen som Gymnastiklærer fra Skoleaarets Begyndelse.

Øversigt over Skolens Virksomhed i Skoleaaret 1852—53.

D a n s k.

1 Kl. Dvelse i Dplæsning og grammatisk Analyse-ring, hvortil er brugt Molbechs danske Læsebog. Den danske Formlære og Sætningslære er læst og flere Gange repeteret efter Wolles „Regler og Bestemmelser“. Desuden ere Dvelfer i Dplæsning og Ojenfortælling af det Dplæste jævnlig bleve anstillede ved Hjælp af den af Funch, Rogind og Warburg udgivne danske Læsebog. Dvelfer i Hæftskrivning efter Dictat have fundet Sted 3 Gange om Ugen.

2 Kl. Molbechs danske Læsebog benyttet til Dvelfer i Dplæsning og grammatisk Analyse. Formlæren og Sætningslæren repeteret. Skriftlige Dvelfer have bestaaet i Begyndelsen i Dictat, senere hen i Skoleaaret fornemmelig

i Oversættelse fra Tydsk samt skriftlig Gjengivelse af lettere bibelhistoriske Lectier.

3 Kl. I den ene Time benyttes Holsts profaiske Læsebog til Dplæsning og dermed forbunden praktisk Indøvelse af Form- og Sætningslæren ved Analyse. I den anden Time dansk Stil: Beskrivelser, Dveller efter Borgens Veiledning, skriftlig Gjensfortælling, Oversættelse fra Tydsk, historiske og bibelhistoriske Stile.

4 Kl. De to ugentlige Timer ere benyttede omtrent som i 3die Kl., kun med større Fordringer til Disciplene. I det sidste Halvaar enkelte Stile, som danne Overgangen til egentlige Afhandlinger; derhos givet nogen Anviisning til at udfæste Dispositioner.

5 Kl. Historiske og især frie Opgaver, til hvilke undertiden fuldstændige Dispositioner og i Almindelighed Momenter og Anviisninger til saadanne ere opgivne. Undertiden Dplæsning af et eller andet digterisk Arbejde.

6 Kl. Religions-, historiske og frie Opgaver. Fuldstændige Dispositioner meddeles her kun undtagelsesviis af Læreren, der i Reglen kun giver oplysende og veiledende Bink for at stille Eleverne paa det Standpunct, hvorfra det opgivne Spørgsmaal bør betragtes.

7 Kl. Dveller i skriftlig Afhandling som i 6te Kl., kun efter en Maalestok, som forudsætter større Modenhed. Thortsens danske Litteraturhistorie bliver lagt til Grund for litterairhistoriske Foredrag. Prøver af danske Forfattere ere, saavidt de kunne skaffes tilbeie, forelæste, hvortil knyttes de Bemærkninger om Digtarter, Kunst og Poesie, som de forelæste Stykker give Anledning til.

Tydsk.

1 Kl. Af Riises mindre Læsebog er læst og repeteret S. 22—103. Efter P. Hjorts Grammatik læst og repeteret Læren om Artiklerne, de regelm. og uregelm. Verbers Conjugation, Pronominerne og Talordene. Af Wolles Materialier er gennemgaaet S. 1—26.

2 Kl. Af Riises mindre Læsebog læst og repeteret S. 94—208; ligeledes af Campes Robinson der Jüngere fra S. 88 i 1ste Deel til S. 24 i 2den Deel (95 Sider.) Af Wolles Materialier S. 27—34, 37—48, og af Hjorts Grammatik Substant. Declin. og det Vigtigste af Læren om de sammensatte Verber; derhos repeteret og læst i videre Omfang det i 1ste Klasse Læste.

3 Kl. Af Hjorts tydske Læsebog (den profaiske Deel) læst S. 21—84. Gjennemgaaet af Wolles Mater. S. 48—58, og læst efter Hjorts Gram. hele Formlæren undtagen Præpositionerne.

4 Kl. I den ene ugentlige Time er læst af Hjorts tydske Læsebog: S. 113—127; 185—193; 288—299; 312—316. I den anden Time hele Formlæren efter Hjorts Grammatik og Stiil efter Materialierne.

5 Kl. Hjorts Læsebog: S. 340—368 og S. 378—414. Den tydske Syntar foreløbig indøvet efter en af Læreren forfattet Oversigt, aftrykt i Viborg Skoles Program for 1851. Til Stiil benyttet Anhanget i Materialierne samt Grønbergs Stiiløvelser.

6 Kl. Af Hjorts Læsebogs profaiske og poetiske Deel læst forskjellige Stykker, meest cursorisk. Syntaren fuldstændig læst og indøvet. Stiil efter hvilkensomhelst dansk Bog, meest Holsts profaiske Læsebog. Tydsk Litteraturhistorie efter et af Læreren meddeelt Dictat.

F r a n s k.

2 Kl. Efterat den fornødne Tid var anvendt paa Udtale og Dplæsning, er af Borrings Manuel de langue française læst og repeteret de 70 første Sider. Efter Abrahams's franske Sproglære er læst og repeteret Læren om Declinationen, de regelm. Verbers Conjugation, Kjønssbøiningen, Fleertalsdannelsen, Adjectiver og Pronominer. Det Læste er indøvet ved et Udvalg af Exempler af Sibberns Stiiløvelser.

3 Kl. Af Manuel de langue française læst og rep. S. 70—149. Cursorisk læst Contes des fées. Efter

Abrahams's Grammatik læst og rep. Bøiningsslæren med Undtagelse af Reglerne for Kjønnet. De regelm. og uregelm. Verber, undtagen de paa oir, ere indøvede efter et Udvalg af Exempler i Sibberns franske Stiløvelser.

4 Kl. *3 Abrégé du voyage du jeune Anacharsis* er læst og rep. S. 239 — 267, 274 — 287. Efter Abrahams's fr. Gram. er Bøiningsslæren læst og rep. undtagen Reglerne for Kjønnet. Reglerne ere indøvede efter Sibberns franske Stiløvelser.

5 Kl. *3 Abrégé etc.* er læst og rep. S. 239 — 264, 274 — 293, 305 — 333, 355 — 358, 374 — 391. Endeel af dette Pensum er først læst cursorist. Efter Abrahams's fr. Sprogl. er hele Bøiningsslæren og det Vigtigste af Ordboiningsslæren indtil Verberne læst og repeteret.

6 Kl. Af Borrings *Etudes littéraires* er læst og tildeels repeteret S. 1 — 62, 222 — 394, 431 — 442. Til cursorist Læsning er afbenyttet *Leçons de littérature et de moral par Noël et de la Place*. Bøiningsslæren og det Vigtigste af Syntaren læst og repeteret.

L a t i n.

3 Kl. Af Bergs og Møllers Læsebog læst og rep. 1ste Afdeling med Forbigaaelse af nogle Exempler især i 2det Afsnit. Af Madvigs Gram. det Vigtigste af Formlæren læst og rep. Det Fornødne af Casuslæren er meddeelt mundtlig, og ligeledes ere andre Dele af Syntaren foreløbig medtagne under Læsningen.

4 Kl. Af samme Læsebog læst og rep. 2den Afd. 1ste og 2det Afsnit til S. 64. Af Brevene er Nr. 16 forbigaaet. Af Gram. er Formlæren repeteret, Casuslæren læst og repeteret. Til de vigtigere Regler af Moduslæren er jævnlig henviist under Brugen af Læsebogen. To Stile ere skrevne ugentlig, først efter Trojels Exempelsamling, siden efter Ingerslevs Materialier, deels hjemme deels paa Skolen.

5 Kl. Ciceros *Taler imod Catilina*, for det maniliske Lovforslag og for Ligarius læste og rep. Af Madvigs Gram.

repeteret Formlæren og Syntarens 1ste Affnit, læst og rep. 2det Affnit. Stiil 2 Gange ugentlig efter Jørgensens Materialier, der ligeledes ere benyttede til Extemporalstiil een Gang ugentlig.

6 Kl. Ciceros Cato major og Lælius samt 1ste Bog af Livius læst og repeteret. Af Madvigs Gram. hele Syntaren. Stiil skriftlig 2 Gange om Ugen efter Jumpt.

7 Kl. A. B. 1ste Bog af Livius, Agricola af Tacitus, Horats's Breve og ars poetica. Cursorisk læst Terentfes Comœdie Heautontimorumenos og af Seneca: de tranqu. animi, de constantia sapientis, de clementia, de brevitæ vitæ, de vita beata. 7 Kl. B. har for sig læst den første Bog af Ciceros Værk de officiis. — Hele den latinske Gram. paany repeteret. De romerske Antiquiteter efter Bojesens Lærebog. Den romerske Literaturs Historie efter Bojesen og Tregder. Skriftlig Stiil og Version 3 Gange ugentlig.

Græsk.

4 Kl. Bergs Schema og af Tregders Formlære det vigtigste indtil § 117. Af Bergs Lærebogs første Cursus udvalgte Exempler og af 2det Fablerne. Alt læst og rep.

5 Kl. Af Xenophons Anabasis første Bog og anden Bogs fire første Capitler. Tregders Formlære (den attiske Dialect.) læst og rep.

6 Kl. De 4 første Bøger af Odysseen læste og rep. Tregders Formlære paany læst.

7 Kl. A. og B. Odysseens 4de og Iliadens 6te Bog. Af Memorab. Socr. 1ste og 2den Bog. Platos Apologie for Socrates. 7 Kl. A. for sig læst Sophocles's Tragoedie Antigone; 7 Kl. B. for sig læst Xenophons Anab. 3die Bog. — Ordfoiningelæren er gennemgaaet efter Madvig, dog i Alm. uden at gaae ind paa finere Nuanceringer, som Læsningen af Forfatterne ikke førte til. Formlæren repeteret efter Tregder. Med 7 Kl. A. for sig læst den græske Literaturs Historie efter Tregders Lærebog.

Hebraisk.

7 Kl. Genesis, Cap. 11 til Enden, samt de 15 første af Davids Psalmer. Whittes Sproglære anvendt. (Kun to af Klasfens Disciple deeltog i denne Underviisning.)

Religion.

1 Kl. De 3 første Parter af Luthers lille Katechismus. Af Daugaards og Stochholms Bibelhistorie det gamle Testamente.

2 Kl. Af Daugaards og Stochholms Bibelhistorie det nye Testamente, samt det gamle repeteret; af Balles Lærebog Cap. 1—3 § 5.

3 Kl. Af Balles Lærebog Cap. 3 § 5 — Cap. 5 (incl.); Herslebs større Bibelhistorie: forfra indtil 2den Afdelings 4de Periode.

4 Kl. Af Balles Lærebog Cap. 7 og 8, samt repeteret de 5 første Cap. Herslebs Bibelhistorie: fra 2den Afd. 4de Periode til de prophetiske Bøger i 3die Afdeling.

5 Kl. Af Gads Lærebog det 2det Cap. Herslebs Bibelhistorie: fra 3die Afdeling indtil 4de Periode i 4de Afdeling.

6 Kl. Gads Lærebog: § 76—121. Herslebs Bibelhistorie: fra 4de Afdelings 4de Periode indtil Enden, samt hele Bibelhistorien repeteret.

7 Kl. B. Gads Lærebog: § 97— til Enden (med Forbigaaelse af § 121—129). **A.** har repeteret hele Lærebogen.

Bibellæsning. 7 Kl. **B.** og **A.** de 11 sidste Cap. af Joh. Ev. i Grundsproget. Med de andre Klasfer er gjenemgaaet forskjellige Dele af det nye Testamente samt enkelte Stykker af det gamle.

Historie.

1 Kl. Efter Kosfods „Historiens vigtigste Begivenheder“ er den ældre Historie læst og repeteret. Disciplene Dohn, Faber og Hübner have desuden efter samme Lærebog læst og repeteret Middelalderens Historie.

2 Kl. Efter Kosfods „Historiens vigtigste Begivenheder“ i Forening med Læreren's mundtlige Foredrag, er læst og repeteret: Middelalderens Historie og den nyere Historie indtil Trediveaarskrigens Slutning.

3 Kl. Efter Kosfods „Historiens vigtigste Begivenheder“ og „Udtog af Verdenshistorien“ er læst og repeteret: Fædrelandets Historie fra Christian den Første indtil Christian den Syvendes Død og Frankrig fra Frants den Førstes Død indtil Aaret 1815 inclusive.

4 Kl. Den gamle Historie er her læst og repeteret efter Kosfods Udtog af Verdenshistorien.

5 Kl. Den gamle Historie er læst og repeteret; de to øverste Disciple have tillige repeteret Danmarks Historie efter ovennævnte Bog.

6 Kl. Her er af Nytt læst Frankrigs og Englands Historie; tillige er repeteret: Norges, Sverrigs, Ruslands, Polens, Preussens, Ungarns og Tydsklands Historie samt hele den gamle Historie.

7 Kl. A har gjentagne Gange repeteret hele Historien.

7 Kl. B. Af Nytt er i denne Afdeling af Klassen læst Spaniens, Portugals og Schweiz's Historie; tillige er repeteret: Danmarks, Norges, Sverrigs, Ruslands, Polens, Tydsklands, Frankrigs og Englands Historie samt den gamle Historie.

Geographie.

1 Kl. Ingerslevs mindre Geographie er læst saaledes, at det med smaa Stiil Trykte heelt igjennem er forbigaaet, og i de fire sidste Verdensdele ogsaa en Deel af det Dørrige.

2 Kl. Af Munthes Geographie udg. af Belschow er læst Indledningen til Europa; Danmark, Norge, Sverrig, Rusland, Preussen, Tydskland, Holland og Belgien.

3 Kl. Efter Munthes Geogr. udg. af Belschow er læst og rep. Indledningen til Europa, samt Danmark, Norge, Sverrig, Rusland, Preussen, Tydskland, Holland og Belgien.

4 Kl. Efter samme Lærebog læst og rep. det britiske Rige, Spanien, Portugal, Frankrig, Schweiz, Italien, Øster-

rig, Tyrkiet og Grækenland; samt af Asiens Geographie Indledningen, de russiske og tyrkiske Lande og Tartariet.

5 Kl. Efter samme Lærebog læst og rep. Asien, Africa og America.

6 Kl. Den physiske og politiske Geogr. heelt gennemgaaet efter samme Lærebog i Forening med Schouws Skildring af Europa.

Naturhistorie.

Planen for den fremtidige naturhistoriske Underviisning, som næsten i alle Enkeltheder er fulgt, men i de høiere Klasser endnu ikke gennemført, er følgende:

I 1 Kl. gennemgaaes Læren om Beenddyrene i mundtlige Foredrag og med stadig Afbenyttelse af de ved Skolen værende Kobber og Præparater; tillige lære Disciplene udenad et Schema over Beenddyrene, udarbejdet i Overeensstemmelse med Bramsens og Dreiers Lærebog, der ligger til Grund for den naturhistoriske Underviisning i alle de andre Klasser.

I 2 Kl. læses atter Beenddyrene, men efter ovennævnte Lærebog, hvilket nu ikke kan blive Disciplene vanskeligt, da de alt have hele den schematiske Oversigt inde.

I 3 Kl. læses de beenløse Dyr og tillige repeteres her Beenddyrene.

I 4 Kl. læses Botaniken; men, da man heri er meget afhængig af Aarstiderne, saa anvendes en Deel af Tiden, navnlig Vinteren, til at repetere Alt, hvad der er lært i de tre første Klasser, altsaa hele Zoologien.

I 5 Kl. læses først Anthropologien samt (efter et Dictat) et kort Omrids af den comparative Physiologie, derpaa Mineralogien og Geognosien; og tilsidst repeteres den hele Zoologie og Botanik.

I 6 Kl. anvendes Tiden alene til at repetere Alt, hvad der er lært i de foregaaende Klasser.

Efter det, som er anført, behøves her blot at tilføie, hvad der i Aar er lært af 5te og 6te Klasse, da de øvrige

Klasser have arbejdet efter Planen, kun at 3die Kl. ikke har faaet Pattebyrene repeteret.

5 Kl. Hele Zoologien repeteret. Af Nytt læst Botaniken og Læren om Mennesket.

6 Kl. Hele Zoologien med Anthropologien og den comparative Physiologie og hele Botaniken repeteret. Af Nytt læst og repeteret Mineralogien efter Funks Naturhistorie og Geognosien efter et skrevet Dictat.

Naturlære.

7 Kl. A. Drsteds „Naturlærens mechaniske Deel“ og Silfverbergs „Naturlærens chemiske Deel.“

7 Kl. B. Drsteds „Naturlærens mechaniske Deel“ forfra til S. 105. Silfverbergs „Naturlærens chemiske Deel“ forfra til Electricitetslæren.

Mathematisk.

1 og 2 Kl. Praktisk Regning. (De 4 Species i benævnte Tal, Brøk og Reguladetri.)

3 Kl. Bergs Arithmetik. De 3 første Capitler og 8de og 9de Capitel til: Udvidelse af Begrebet Potens. Forøvrigt praktisk Regning (Reguladetri i Brøk og Dvelfsesopgaver af blandet Indhold).

4 Kl. Bergs Arithmetik, Art. 76 — 127. Ramus's Geometrie forfra til Cirklen.

5 Kl. Bergs Arithmetik, Art. 76 — 139. Ramus's Geometrie Art. 47 — 76.

6 Kl. Bergs Arithmetik, Art. 99 — 204. Ramus's Geometrie Art. 76 — 128, med Forbigaaelse af § 3 og nogle af de vanskeligste Problemer.

7 Kl. A. Astronomie og mathematisk Geographie efter Dlusfen. Gjennemgaaet og repeteret det hele mathematiske Cursus i Arithmetik, Geometrie, Stereometrie og Plantrigonometrie efter Berg og Ramus.

7 Kl. B. Bergs Arithmetik, Capitel XII—XIX med Forbigaaelse af Rjædebrøk og ubestemte Ligninger. Ramus's

Geometrie, Art. 76—128 (med Undtagelse af § 3 og nogle af de vanskeligste Problemer). Plantrigonometrien efter Ramus.

Tegning.

Frihaandstegning i de 3 laveste Klasser efter Høfstedts Fortegninger. Desuden har 3die Kl. een Gang ugentlig høvt geometrisk Tegning.

III. Beneficier.

Skolestipendiets høieste Grad, 50 Rbd. nyde i dette Skoleaar: D. Thorson, J. Schousboe, E. Fr. Hornemann og G. Henningsen. Mellemste Grad, 35 Rbd., have: G. Brahm og J. Gedde. Laveste Grad, 20 Rbd., have: J. F. Spleth, N. Th. Krarup og W. Gedde. — Fri Underviisning nyde: H. Borring, H. Sørensen, W. Schousboe, J. Wimmer, S. Lindhard, J. Deigaard, og som extraordinaire Gratister: M. Wesenberg og J. Dohn.

Det Moltkefke Legats to Renteportioner paa 40 Rbd. hver, ere tildeelte J. Schousboe og J. Gedde.

Det Mallingske Legats Rente (67 Rbd. 48 $\frac{1}{2}$.) er i 1852 ikke bleven anvendt, da der ingen Dimission fra Skolen fandt Sted. Der bliver altsaa iaar 2 Portioner at uddele.

Det Nisfenske Legats Rente blev i Lærermøde den 15de, 17de og 20de December 1852 saaledes anvendt:

Som Dpmuntring for Flid og god Dpførsel tillagdes Chr. Reiff en Portion paa 40 Rbd., L. Buchwaldt en paa 13 Rbd. 27 $\frac{1}{2}$ og J. Jespersen, H. Møller, N. W. Grønbech, D. Farsøe og Chr. Bretton hver en paa 10 Rbd.

Som Understøttelse tillagdes G. Henningsen 70 Rbd., L. Feilberg og J. Dohn hver 40 Rbd., D. Thorson, E. Fr. Hornemann og H. Sørensen hver 30 Rbd., J. F. Spleth og J. Schousboe hver 25 Rbd., og G. Brahm, S. Lindhard, P. Deigaard, L. Valle, W. Gedde og H. Borring hver 20 Rbd.

Det tilkjendegaves Disciplene Henningsen, Thorson, Spleth, Sørensen, Deigaard og Dohn, at den dem tillagte Understøttelse tillige maatte betragtes som et Beviis paa Anerkjendelse af deres særdeles Flid og gode Opførsel.

Renten af det Jesenske Legats Oplagscapital nydes af D. Thorson. Den anden Plads er for Diebliffet ledig.

Renten af det Juulfske Legat nydes af Skolens Di-
missi F. F. S. Bretton og F. N. M. Algaard.

IV. Det Materielle og Regn- skabsvæsenet.

Den i Skolefterretningerne for forrige Aar omtalte Bygningsforandring har fundet Sted i Efter sommeren 1852. Skolen har derved vundet 2 rummelige og bequemme Klasseværelser, der tillige afgive Plads for de naturvidenskabelige Samlinger. Ligeledes er en fornøden Trappe op til Loftet over disse Localer bleven anbragt, og under denne et med en Badst og Hylde forsynet afluftet Rum, bestemt til Rensning af de galvaniske Apparater samt til Opbevaring af disse og af de til deres Brug fornødne Syrer. En ny Gaardtrappe er lagt, og under Taget anbragt et Hængeværk, m. m.

De fornødne Skabe til Opbevaring af de naturvidenskabelige Samlinger ere anskaffede saavel som et lukket Bogskab, hvori for Tiden Discipelbibliotheket er hensat. Resten af den af Ministeriet foranstaltede Samling af physiske Instrumenter er modtaget; og derhos ere nogle andre tilhørende Requisite (f. Ex. en Apothekervægt) anskaffede af den til Bibliotheket og videnskabelige Apparater aarligt bevilgede Sum. Ligeledes er Skolen bleven forsynet med en Samling af Apparater til den naturhistoriske Underviisning. — Bibliotheket er opstillet i dets nye, dertil bequemt indrettede Localer i Skolebygningens søndre Fløi. — Inventariet til 7de Klasse's Værelse er completeret.

Med Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet af 14de Juni d. A. er det bestemt, at en For-

tegnelse over Skolens videnstabelige Apparater først skal optages i Programmet for næste Skoleaar, hvorfor i nærværende Skolefterretninger Intet videre herom meddeles.

Svømmeslaaden er i dette Foraar bleven forsynet med et nyt, malet Tæf og med et nyt Ankertoug.

Skolens Bibliothek

har erholdt følgende Tilvæert.

I. Theologic.

K. Stier, die Reden des Herrn Jesu. 2te Aufl. 1—3 Th. Bar-men 1851—53. 1ste Aufl. 4—5 Th. 1846—47.

2. Philosophie og Pædagogik.

Kant's Critik der reinen Vernunft. Riga 1794.

— Prolegomena zu einer jed. künft. Metaphysik. Riga 1783.

— Metaphysik der Sitten. Riga 1797.

— metaph. Anfangsgründe d. Naturwissenschaft. Grätz 1796.

— physische Geographie, herausg. v. Nink. Königsb. 1802.

J. Fichte's die Bestimmung des Menschen. Berl. 1800.

— Anweisung zum seeligen Leben. Berl. 1806.

— Grundzüge des gegenwärt. Zeitalters. Berl. 1806.

K. v. Kaumer, Geschichte der Pädagogik. 3ter Th. 2te Abth. 2te Aufl. Stuttg. 1852.

3. Philologie.

Homerisches Glossarium von **L. Döderlein**. 2ter Band. Erlan-gen 1853.

Reisig, comment. in Sophocl. Oedipum colon. Jenæ 1823.

Bion und Moschus von **Manso**. Gorha 1774.

Scylacis periplus, **Anonymi periplus**, **Agathemeri hypotyp.** geogr. ed. **J. Gronovio**. Lugd. Bat. 1700. 4.

Plauti com. ed. **Ritschel**. Tom. II. p. 4. Tom. III. p. 1.

Ruhnkenii dictata in Terentii com. ed. **Schopen**. Bonnæ 1825.

M. T. Varro de lingua lat. ed. Bip. 1788. 2 voll.

C. Julii Cæsaris comm. ed. **J. J. Oberlin**. Lips. 1819.

Comm. de bellis C. Julii Cæsaris ed. **C. E. Chr. Schneider**. P. 2 fase. 2. Halis 1852.

Th. Ryckii ad Tacitum animadv. Leid. 1686.

J. Kühn's Erläut. der zehn ersten Cap. Tac. über Deutschland. 1821.

Quinctilianus de inst. orat. ed. **J. M. Gesner**. Gott. 1738. 4.

4. Historie, Geogr., Statistik m. m.

Dictionnaire historique et critique par **P. Bayle**. 5me ed. Basle 1738. 4 voll. fol.

Allgem. Culturgesch. von **W. Wachsmuth**. 3ter Th. Ppz. 1852.

Thiers Reiserd. og Conf. Hist. 111—122 Rev.

- P. W. Sorchhammer** Beschreib. der Ebene von Treja. Mit einer Karte von **T. A. B. Sprat**. Krtf. am. N. 1850, 4.
 Afklyfter til Nord. Hist., udg. af Kjöns Stifts lit. Selskab. 3die H. Odense 1852, 4.
 Aarsberetning fra det kgl. Geheimearchiv. 1 B. 1 H. Kbhavn. 1852, 4.
D. Kecke, Infurgenternes Angreb paa den danske Armees Kloistlinger i 1850. Kbhvn. 1852.
 Statistisk Tabelværk. 17de H. Kbhvn. 1849.
Bergsøe, den danske Stats Statistisk. 4 B. 4—6 H.
 Noeskilde Domkirke beskrevet af **Steen Friis**. 2det H. Kbhvn. 1852.
 Mansas Kort over Bornholm. 1852.

5. Naturvidenskab.

S. Krøyer, Danmarks Fiske, 7de H.

6. Andre Sprog.

- C. Molbed**, dansk Glossarium. 1ste H. Kbhvn. 1853.
Th. S. Erslev, Alm. dansk Forfatterlexicon. 14de H.
Chr. Hornemann, efterl. filosof. Skrifter. Kbhvn. 1795.
S. Chr. Østeds saml. og efterl. Skrifter. 9de B. Kbhvn. 1852.
J. P. Mynsters blandede Skrifter. 1 B. 2 H. 2 B. 1—2 H. 3 B. 1 H.
Poul M. Møllers efterladte Skrifter. 2den Udg. 6 Bind.
C. Sauchs dramatiske Værker. 3 Dese. Kbhvn. 1829—30.
E. G. Geijers samlede Skrifter. Førre Afd. 4 og 5 B. Sednare Afd. 3die B.

7. Tidsskrifter.

- Tidsskr. for. udenl. theol. Litt. 1852. 3—4 H.
 Nyt bist. Tidsskr. 5 B. 1 H.
Jahn's Jahrb. 65 B. 2—4 H. 66 B. 1—4 H. 67 B. 1—6 H. — Supplementb. 18 B. 2—4 H. 19 B. 1 H.
Mager's pädagog. Revue. 1852, Juni—Decbr.
 Oversigt over Videnskab. Selskabs Forb. 1852, Nr. 2—8. 1853, Nr. 1—2.
 Lektionscatalog for Efteraaret 1852 og Foraaret 1853.
 Examenstifter for 1852.

Bibliotheket har desuden, som sædvanlig, modtaget de udfomne academiske Indbydelsesskrifter og Disputationer; 22 Programmer fra danske Skoler for 1852; 24 Progr. fra Hertugdømmerne; ligeledes 123 Programmer fra Preussen for Aaret 1851.

Discipelbibliotheket

har modtaget følgende Tilvært.

Galatheas Reise om Jorden, af **Steen Bille**. 2den forfærdede Udgave ved **Rosen**. 1 B. 1—6 H. 2 B. 1—5 H. — Populære Naturfildringer af **Petit** og **Thornam**. — **Kohmann**, Skildringer af den nyeste Tids Historie fra 1830 til 1848. — Soldatertid i

Kelttoget 1850 af W. L. — Danmarks Kamp for Slesvig i Aarene 1848—50, 31—39 Hefte. — Sostrups poetiske Skrifter. 4 Dele. — Sorensens Fortællinger.

Overfigt

over Skolens Indtægter og Udgifter i Regnskabsaaret fra
1ste April 1852 til 31te Marts 1853.

Indtægter:

Renter af Skolens Capitaler	1,766	Rbd.	78	Sf.
Zordebogsindtægter	6,444	—	35	—
Zordebogsindtægter vedkommende næste Aars Regnskab	3,489	—	81	—
Indtægter af Kirker og Præsteskald	13	—	—	—
Skolecontingenter	1,141	—	64	—
Indtægter fra Læse	671	—	55	—
Extraordinaire Indtægter	12	—	54	—
Beholdning efter forrige Aars Regnskab	3,493	—	20	—
Reffancer efter forrige Aars Regnskab	122	—	48	—
Afdrag paa Prioriteetslaan	500	—	—	—
Afdrag paa Gageforfud	173	—	16	—
Tilfud fra den almindelige Skolefond	751	—	9	—

Summa Indtægt 18,579 Rbd. 76 Sf.

Udgifter:

Gager	7,100	Rbd.	—	Sf.
Til Lærere og for Extratimer	564	—	48	—
Biblioteket og det videnskabelige Apparat	1,005	—	5	—
Bygningers og Inventariets Vedligeholdelse	778	—	43	—
Brændsel og Belysning	215	—	44	—
Skatter og Afgifter	1,013	—	79½	—
Regnskabsførelsen	261	—	18	—
Testamentariske Forpligtelser	180	—	—	—
Løbende og tilfældige Udgifter	457	—	26	—
Extraordinaire Udgifter	80	—	—	—
Følge Decisionsposter	—	—	31½	—
Udsatte Capitaler	500	—	—	—
Bevilgede Gageforfud	100	—	—	—
Afgivet Overfud til den almindelige Skolefond	3,000	—	—	—
Reffancer	10	—	—	—
Beholdning	3,313	—	69	—

Summa Udgift 18,579 Rbd. 76 Sf.

Stipendiefondens rentebærende Capital var den 31te Marts 1853 steget til 11,162 Rbd. 64 $\frac{1}{2}$ f., idet 173 Rbd. 51 $\frac{1}{2}$ f. udsattes paa Rente, og 76 Rbd. 45 $\frac{1}{2}$ f. indvandt ved nogle Creditcasfeobligationers Omsætning med andre Statspapirer. Regnskabet viste en Underbalance af 19 Rbd. 25 $\frac{1}{2}$ f. Dplagspengene vare 680 Rbd.

Det Nissenske Legats Rente distribueredes i Decbr. 1852 med 533 Rbd. 27 $\frac{1}{2}$ f., idet $\frac{1}{2}$ Aars Rente til 11te Decbr. 1851 af 315 Rbd. 64 $\frac{1}{2}$ f. samt en Beholdning fra forrige Distribution af 33 $\frac{1}{2}$ f. denne Gang var at lægge til den Sum 506 Rbd. 62 $\frac{1}{2}$ f. (1 Aars Rente af Grundfonden med Fradrag af Regnskabsførers Honorar 20 Rbd.), som sædvanlig vil være at uddele. Dplagspengene udgjorde 441 Rbd. 61 $\frac{1}{2}$ f. ved Regnskabsaarets Slutning.

V. Examina.

A. Afgangsexamen.

1. Afgangsexamens første Deel underkastede sig i Aaret 1852 sex Disciple af Skolens 6te Klasse, blandt hvilke Een (M. Wesenberg) var ikke-studerende. Følgende Tabel indeholder deres Navne og Charakterer.

	Lydsk.	Fransk.	Geo-graphie.	Natur-historie.
J. Ch. Schousboe	mg.	mg.	mg.	ug.
C. F. Hornemann	mg.	mg.	ug.	mg.
J. A. Dybdahl	mg.	ug.	ug.	mg.
N. A. Buchwaldt	mg.	mg.	mg.	mg.
S. Ch. Mygind	godt.	godt.	fg.	godt.
M. A. Wesenberg	mg.	mg.	mg.	mg.

Da Skolen denne Gang maatte savne Underviisningsinspectorens Nærværelse, henvendte Rector sig til adskillige Videnskabsmænd med speciel Anmodning om at overvære Examinationen, heel eller for en Deel af den, dog uden at deeltage i Censuren, der efter Anordningen skal udføres af Skolens Lærere og den af Regjeringen Tilforordnede. Stiftsprovst Ursin, Pastor Hindberg, Pastor Bruun, Justitsraad Blechingberg, Justitsraad Tang, Districtslæge B. Berg og Cand. theol. F. Bruun vare hertil villige, og saaledes savnede Skolen under ingen Deel af Examinationen de Vidner til dens Virksomhed, som den altid maa ønske sig at have.

2. Til Afgangsexamens første Deel have iaar, 1853, indstillet sig tre af 6te Klasse's Disciple, nemlig Georg Marinus Henningsen, Christian Julius Thorup og Heinrich Christian Rasborg Sørensen.

Til Afgangsexamens anden Deel have indstillet sig følgende tre Disciple, som udgjøre den øverste Afdeling (A) af Skolens 7de Klasse: Ole Strøm Thorson, Nicolai Thure Krarup og Johannes Frederik Spleth.

Skriftlig Prove*)

Torsdagen den 23de Juni Kl. 8 VII Kl. A.	Latinsk Versjon.
	VI Kl. Tydsk Stil.
	Kl. 3 VII Kl. A. Arithmetisk Opgave.
Fredagen den 24de Juni Kl. 8 VII Kl. A.	Latinsk Stil.
	Kl. 3 VII Kl. A. Geometrisk Opgave.
Lørdagen den 25de Juni Kl. 8 VII Kl. A.	Dansk Stil.

Mundtlig Prove.

Afgangsexamens første Deel for 6te Klasse.

Torsdagen den 30te Juni Kl. 10.	Tydsk og Geographie.
	Kl. 3. Fransk og Naturhistorie.

Afgangsexamens anden Deel for 7de Kl. A.

Fredagen den 1ste Juli Kl. 10.	Latin og Græsk.
	Kl. 3. Historie, Religion og Hebraisk.
Lørdagen den 2den Juli Kl. 10.	Arithmetik, Geometrie og Physik.

*) Opgaverne til denne tilfendes Skolen fra Ministeriet under Segl, som aabnes ved hver Proves Begyndelse.

B. Skolens aarlige Examen.**Skriftlig Prøve.****Onsdagen den 13de Juli.**

Latinsk Stil 8—12. IV, V, VI og VII B.	Latinsk Version 2—6. VI og VII B.
---	--------------------------------------

Torsdagen den 14de Juli.

Dansk Stil 8—12. IV, V, VI og VII. B.	Mathematisk Udarbejdelse. 2—6. VII. B.
— — 8—11 I, II og III.	Lydsk Stil 2—5. V og VI. Regning 2—4. I og II. — 4—6. III.

Mandagen den 18de Juli.

Mathematisk Udarbejdelse. 2—6. VI.

Mundtlig Prøve.**Lørdagen den 16de Juli.**

8—9½. VII. B. Latin.	8—10. IV og III. Lydsk.
9½—11½. VI og V. Religion.	10—12. IV og III. Historie.
3—4. VI og V. Lydsk.	3—4. VII. B. Religion.
4—5. VI. Latin.	4—5½. II og I. Naturhist.

Mandagen den 18de Juli.

8—9½. IV og III. Naturhist.	8—9½. VI og V. Græsk.
10—11. VII. B. Græsk.	9½—10½. II. Fransk.
3—5. IV og III. Latin.	3—4. I. Lydsk.
	4—5. II. Lydsk.

Tirsdagen den 19de Juli.

8—9. I. Dansk.	8—9. V. Latin.
9—10. II. Dansk.	9—11. IV og III. Mathem.
10—11. VI og V. Fransk.	3—5. VII. B. Mathematisk og Naturfare.
3—5. IV og III. Religion.	

Onsdagen den 20de Juli.

8—9. VII. Historie.	8—9. III. Dansk.
9—10½. VI og V. Naturhist.	9—10. III. Fransk.
3—4½. V. Hist. og Geogr.	10—11. IV. Fransk.
4½—6. VI. Hist. og Geogr.	3—4. IV. Græsk.
	4—6. II og I. Religion.

Torsdagen den 21de Juli.

9—10½.	II.	Hist. og Geogr.	8—10.	VI og V.	Mathem.
10½—12½.	I.	Hist. og Geogr.	10—12.	IV og III.	Geogr.
			3—4.		Sangprøve.
			4—6.		Gymnasitprøve.

Translocationshøitideligheden finder Sted Fredagen den 22de Juli Kl. 10 Formiddag. Sommerferien begynder den 23de Juli og varer til den 22de August incl. Tirsdagen den 23de August Kl. 8 Formiddag prøves de til Optagelse i Skolen anmeldte Disciple. Om Eftermiddagen Kl. 2 begynder Underviisningen i det nye Skoleaar.

Til at overvære den mundtlige Examination og Translocationshøitideligheden indbydes herved Disciplenes Forældre og Bærger samt Enhver, som interesserer sig for Skolens Virksomhed.

F. C. Olsen.
